अनौपचारीक क्षेत्रको यातायात मजदुरहरुको अधिकार पत्र :–

विश्वको धेरै जसो स्थान हरु मा–यातायात –विशेष गरेर शहर तिर को यातायात धेरै जसो अनौपचारीक क्षेत्रमा पर्दछ । अनौपचारीक क्षेत्रका यातायात उद्योगले लाखौहरु लाई न्युन जिवनयापनको अवसर प्रदान गरेतापनि , हामीलाई हाम्रो आधारभुत अधिकार तथा सम्मान बाट बंचित गर्दछ । हामीले समाज र अर्थ क्षेत्रलाई आवश्यक सेवा प्रदान गरेतापनि हामी कानुन र निती बनाउने साथै शहरका योजनाविदहरु सामु हराएका छौ । त्यसै कारण तपशील अनुसारका मागहरु हामीले राखेका छौ :–

मौलिक अधिकारहरु का लागि सम्मान :–

१) श्रमीकहरुको मौलिक अधिकार हरुको सम्मान – अनौपचारीक श्रमिकहरु पनि श्रमिक नै हुन ! आई. एल . ओ. प्रस्ताव २०४ : अनौपचारीक देखी औपचारीक अर्थतन्त्र मा परिवर्तन सन्दर्भमा ।

२) श्रम तथा रोजगार कानुन को संशोधन , औद्योगिक सम्बन्धको निरपेक्षता , कानुन मा सबै को बराबर अधिकार रहनु पर्दछ ।

श्रमीक संगठनहरु , सामुहीक सौदेबाजी र सुझावहरु

३) आफ्नो इच्छाअनुसारको श्रमीक संगठनमा आबद्ध हुन पाउने अधिकार , बराबरको प्रजातान्त्रीक अधिकार र औपचारीक क्षेत्रका श्रमीकहरु लाई झै फाईदा हरु ।

४) यातायात श्रमीकहरु बारे राष्ट्रिय तथा स्थानीय सरकारका साथै सम्बन्धीत कार्यालय हरु संग सामुहीक सौदेबाजी तथा सल्लाह सुझावका लागि अधिकार ।

५) सरोकार वाला निकायहरु मा आफु आबद्ध श्रमीक संगठनहरु र प्रजातान्त्रीक संस्था हरु को माध्यम बाट अनौपचारीक श्रमीक हरुले आफै प्रतिनिधित्व गर्ने अधिकार ।

६) यातायातका साधनहरु तथा संचालन पद्धतीहरु लाई सुधार गर्दै परिवर्तन गर्न अनौपचारीक श्रमीकहरु को आर्थिक सहयोगमा पहुच पुरयाउन ।

७) बि.आर.टि पद्धती भित्रयाउन , भिड रोक्ने मापदण्ड , रि – रुटिंग , यातायात साधनको आधुनिकिकरण का लागि सामुहीक सम्झौता र सल्लाह सुझाव का अधिकारहरु ताकी :

क) रोजगार लाई नोक्सान नपुरयाई अनौपचारीक रोजगारहरु लाई औपचारीक गर्ने ।

ख) बि.आर.टी. पद्धतीका यातायातका साधनहरु राज्य वा सहकारी माध्यमबाट संचालीत हुने ।

ग) बि.आर.टि पद्धतीको योजना र प्रकृया प्रजातान्त्रीक रुपमा निरीक्षण ।

घ) बि.आर.टि पद्धती बाट विस्थापन हुने यातायातको साधनहरुको अनिवार्य रुपमा क्षतिपुर्ति ।

ङ.) निम्न आय भएका यात्रुहरुका लागि पनि यातायात साधनको व्यवस्था ।

सबै श्रमीकहरु लाई यातायात अर्थतन्त्रमा पहिचान :

८) यातायात क्षेत्र तथा यातायात उद्योग संग आफनो जिविका निर्भर भएका लाखौ अनौपचारीक श्रमीकहरुको ठुलो समुहमा पहिचान ।

महिलाका अधिकारहरु:

९) अनौपचारीक क्षेत्रका महिला श्रमिकहरुको रोजगार तथा अधिकार हरुको पहिचान :

क) महिला माथीको यौनजन्य हिसां तथा हिंसा को अन्त्य ।

ख) रोजगारीमा भेदभावको अन्त्यका साथै उनीहरु को क्षमता अभिवृद्धी का लागि प्रशिक्षण, दक्षता विकासको तालीम तथा धेरै आम्दानी हुने गरि यातायात क्षेत्रमा बराबर को अवसर ।

ग) महिला श्रमीकहरु लाई कार्य स्थलमा आवश्यक आराम , सर–सफाई , व्यत्तिगत सुरक्षा का सुविधा हरु ।

घ) गुणस्तरीय शिशु स्याहार केन्द्र लगायत सेवा उपलव्ध गराउनु ।

ङ.) पुरुष बराबरको ज्याला पारीश्रमीक उपलव्ध गराउनु ।

च) निशुल्क र सुविधायुत्त परिवार नियोजन तथा मातृत्व लगायतको सेवा उपलव्ध हुनु ।

अनौपचारीक यातायात क्षेत्रमा व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा :

१०) सुरक्षीत र स्वस्थ्य काम गर्ने वातावरणको अधिकार :

क) काम गर्ने समयावधी तोक्ने ।

ख) यातायातको साधनको मरम्मत तथा सुरक्षीत संचालनका लागि दुर्घटना , चोरी र विपत जस्ता समस्याका लागि चालकहरुको बिमा को व्यवस्था कानुनमै गरेर मालिक लाई जिम्मेवार बनाउनु पर्ने ।

ग) यातायात क्षेत्रको कार्यथलो मा आवश्यक पार्किगं , आराम गृह , सरसफाई गृह , बत्ति , रेस्टुरेण्ट लगायत को व्यवस्था हुनु पर्दछ ।

घ) आवश्यक सुरक्षीत लुगा तथा तोकिएको पोशाकको व्यवस्था हुनु पर्ने ।

ङ.) मालिक , चालक , यात्रु तथा वातावरण लाई हानी गर्ने धुवां हरु घटाउनु पर्ने ।

च) सडकहरुको मरम्मत तथा आधुनिकीकरण गर्दै सुरक्षाका लागि पुर्वाधारहरु खडा गर्नु पर्ने ।

सामाजीक सुरक्षामा पहुच :

११) सामाजिक सुरक्षा , स्वास्थ्य केन्द्र , मातृत्व सुरक्षा , मर्यादित कार्य अवस्था र न्युनतम पारिश्रमीक को अधिकार ।

१२) अनौपचारीक श्रमीकहरुको लागि सामाजिक बिमाको क्षेत्र बढाउदै प्रशासनीक कार्यविधी , फाइदा र योगदानहरु उनीहरुको आयश्रोत अनुसार परिवर्तन गर्नु ।

हिंसा , शोषण र भ्रष्टाचारहरु को अन्त्य :

१३) प्रहरी , सेना लगायत को सरकारी कर्मचारी हरु बाट नियम कानुन बिना हुने दमन , शोषण र हिंसाको अन्त्य का साथै संगठीत अपराध हरु बाट सुरक्षा ।

१४) गाडी मालिकहरुले आफनो स्वार्थका लागि चालक श्रमीकहरु को शोषण गर्ने गरेका छन , जस्तै गाडी ठेक्का मा दिईएका चालकहरु बाट बढी रकम लिने जसका कारण चालक हरुले खतराजन्य अवस्थामा बढी काम गर्नु पर्ने हुन्छ । यो समस्याको कानुनी रुपबाट नै अन्त्य गर्नु पर्छ ।

१५) ईन्धनको मुल्य वृद्धी हुदा भाडा दर मा पनि वृद्धी हुनु पर्दछ ।

१६) यातायात क्षेत्रको कार्य स्थलमा अशत्त महिला , बालबच्चा र अन्य जनताहरु माथी हुन सक्ने शोषणको सुरक्षा व्यवस्था ।

अर्न्तराष्ट्रिय पहिचान :

१७) आई. टि. एफ.को अर्न्तराष्ट्रिय , क्षेत्रिय , उप–क्षेत्रिय र अन्तर सरकारी संस्थाहरुमा पहिचान । अनौपचारीक श्रमिकहरु को आई.टि.एफ. अर्न्तराष्ट्रिय रुपमा प्रतिनिधि भएकाले यातायात पुर्वाधारको विकास र व्यवस्थापनका साथै सामुहीक सौदेबाजी र सुझाव प्रकृयाको जिम्मेवारी ।

आई.टि.एफ अनौपचारीक परियोजना मुल्यांकन गोष्ठीबाट लिईएको २८ जुलाई २०१६ , कम्पाला , युगाण्डा

Amalgamated Transport & General Workers Union	ATGWU	Uganda
Communication & Transport Workers' Union of Tanzania	COTWU	Tanzania
E-Rickshaw Drivers' Union	EDU	Nepal
FédérationSyndicale des Travailleurs des Transports du Togo	FESYTRAT	Togo

Independent Democracy of Informal Economy Association	IDEA	Cambodia
Independent Transport Workers Association of Nepal	ITWAN	Nepal
Kampala Metropolitan Boda-Boda Association	KAMBA	Uganda
Kampala Operational Taxi Stage Association	KOTSA	Uganda
Kenya Long Distance Truck Drivers & Allied Workers Union	TAWU	Kenya
Matatu Workers' Union	MWU	Kenya
National Confederation of Transportworkers Unions	NCTU	Philippines
Nepal YatayatMazdoorSangh	NETWON	Nepal
Public Transport Operators Union	PUTON	Kenya
Sindicato Nacional de Rama y Servicios del Transporte de Colombia	SNTT	Colombia
Syndicat National des TravailleursAutonomes de l'économieInformelle du Niger	SYNATRA	Niger
Union des Routiers du Sénégal	URS	Sénégal

समाप्त